БЛАГОВІСТ

PL ISSN 1427-1370

Інформаційний Бюлетень Української Греко-Католицької Церкви в Польщі

Рік XXXII • № 10–11 (386) 2023 р.

Комунікат

Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви

(Рим, 3–13 вересня 2023 року Божого)

Цьогорічний Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви проходив у Римі 3–13 вересня 2023 року. Місце проведення Синоду було обрано у зв'язку з тим, що в Україні триває війна, яку веде російський агресор, а також з огляду на відзначення 400-річчя мученицької смерті священномученика Йосафата, мощі якого покояться в базиліці Святого Петра. Окрім того, владики УГКЦ бажали скласти свідчення свого сопричастя із наступником апостола Петра — Папою Римським, висловити вдячність Католицькій Церкві за підтримку УГКЦ та українського народу, як рівно ж донести до відома Святішого Отця та його співпрацівників сучасні болі та переживання українського суспільства.

Синод Єпископів 2023 року офіційно розпочався 3 вересня в базиліці Святої Софії Божественною Літургією, яку очолив Блаженніший Святослав у співслужінні із 44 єпископами УГКЦ із різних країн світу та священнослужителями-гостями. Предстоятель УГКЦ назвав цьогорічне синодальне зібрання «Синодом надії», наголосивши, що в ньому бере участь рекордна кількість молодих у різних сенсах єпископів. Завдяки новим призначенням на сьогодні кількість єпископів нашої Церкви сягнула 55 осіб, а згодом — після хіротонії владики-номінанта Михайла Квятковського, новопризначеного єпископа Нью-Вестмінстерського — їх буде 56.

Наприкінці Божественної Літургії до учасників Синоду та всіх присутніх у храмі звернувся архиєпископ Клаудіо Ґуджеротті, префект Декастерії для Східних Церков, який наприкінці свого слова закликав: «Господи, зупини руку

(Продовження на 2 сторінці)

У номері читайте:

- КОМУНІКАТ Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви *(Рим, 3–13 вересня 2023 року Божого)*
- Синодально до храму — *о. Б. Панчак*
- Зустріч Східних Католицьких Єпископів Європи в Афінах (Греція) — *Владика А. Трохановський*
- Святкування празника Різдва Пресвятої Богородиці у Білому Борі
- Ґданський празник ювілейних подій — *ред. Б. Тхір*
- Отець митрат Степан Дзюбина — 110 літ від дня народження
- Святий Йосафат Кунцевич — апостола єдності Литви, України, Польщі та Білорусі
- Марко Безручко, генерал-хорунжий Армії УНР (1883–1940)
- Święty trudnego dialogu *(międzynarodowa konferencja naukowa w Supraślu) — dr R. Dobrowolski*
- Дві події 1 листопада 1944 р.
- Про ікону Введення в Храм Пресвятої Богородиці

21 листопада — Ведення в Храм Пресвятої Богородиці

Свята в честь Пресвятої Богородиці в нашому церковному календарі займають перше місце після свят Господніх. Головне завдання Богородичних свят — це показати нам велич, гідність і святість Пречистої Діви Марії, Її роль у відкупленні людського роду та заохотити нас до її вшанування і наслідування. Найбільші Богородичні Свята, такі як Різдво й Успіння, говорять нам про перші та останні хвилини Її життя на землі. Одиноке свято, яке нам висвітлює дитинство Пресвятої Богоматері — це свято Введення в храм, яке святкуємо 4 грудня. В багатьох Богослужіннях воно має назву: «Вхід у храм Пресвятої Владичиці нашої Богородиці і Приснодіви Марії». Свято Введення хоче нам відкрити деякі таємниці з дитячих років Пречистої Діви Марії, Її виховання у святині та Її приготування до найвищої гідності: бути Матір'ю Божого Сина.

Дивен Світ

Історія свята

Святе Євангеліє нічого не говорить нам про подію уведення в храм. Основою цього празника, як і празника Різдва й Успення Божої Матері, є традиція Церкви й апокрифічні книги, передусім Протоєвангеліє

(Закінчення на 3 сторінці)

«Радість усім передвіщає нині Анна, родивши супротивний печалі плід – єдину приснодіву,* яку і приводить, як сущий храм Бога Слова і Матір чисту,* молитви діючи,* днесь із радістю у храм Господній».*

Комунікат

Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви

(Продовження з 1 сторінки)

агресора! Зупини руку Каїна, який заздрив своєму братові, що його жертва була прийнята Тобою!». Архиєпископ Ґуджеротті був також гостем на одному з робочих засідань Синоду Єпископів, обговоривши з владиками УГКЦ низку важливих питань церковного служіння та взаємовідносин між УГКЦ та Римським Апостольським престолом.

Того самого дня, увечері, учасники Синоду відслужили молебень, прикликаючи світло і супровід Святого Духа для синодальних засідань та, згідно зі звичаєм, склали присягу про дотримання таємниці.

Упродовж перших робочих днів єпископи заслухали Програмну доповідь Отця і Глави УГКЦ, у якій доповідач виніс на обговорення синодальних отців кілька важливих, актуальних питань життя і служіння Церкви в умовах російської воєнної агресії проти України.

Значну увагу і тривалий час єпископи присвятили розглядові головної теми цьогорічного Синоду — «Душпастирський супровід постраждалих від війни». Її підготовку координував владика Аркадій Трохановський, який виголосив головну доповідь — «Зцілення ран». Із ним виступили співдоповідачі, які представили відповідно такі теми на розгляд синодальних отців: д-р проф. Оксана Міхеєва — «Внутрішня та зовнішня вимушена міграція мешканців України в контексті повномасштабного російського вторгнення»; владика Богдан Дзюрах — «Українці-біженці в країнах Західної Європи: актуальний стан, потреби і очікування, відповідь Церкви»; о. Микола Мотрук — «Церковна комунікація УГКЦ в умовах війни»; д-р Лідія Заблоцька-Житка — «Психологічна допомога біженцям — актуальні потреби та можливість допомоги в Церкві». Підсумком розгляду головної теми стали важливі синодальні рішення та посинодальне послання, яким владики звернуться до вірних УГКЦ та всіх людей доброї волі в Україні та світі.

Серед інших тем, які розглядали синодальні отці, були такі: видання служебника Літургій святого Івана Золотоустого і святого Василія Великого та оновлений Місяцеслов УГКЦ; Синодальний шлях і УГКЦ; стан беатифікаційного процесу праведного митрополита Андрея; соціальне служіння УГКЦ в умовах війни на рівні єпархій, парафій та через мережу благодійних осередків «Карітасу». Патріарший економ УГКЦ представив стан фінансів УГКЦ та діяльність Фундації «Мудра справа», а очільник Канонічного відділу владика Євген Попович спільно зі співпрацівниками відділу представив на розгляд синодальних отців 10 чергових розділів майбутнього Кодексу канонів УГКЦ.

Окрім вищеперелічeного, Синод заслухав Звіт Душпастирської ради Патріаршої курії, підсумки звітів комісій та відділів патріаршого рівня за минулий рік та звіти про діяльність різних фондів загальноцерковного рівня, які мають завдання забезпечувати місійне, соціальне та душпастирське служіння УГКЦ.

Синодальні робочі дні були переплетені з літургійними богослужіннями та щоденною Літургією, під час якої зі словом проповіді до членів Синоду звертався о. Роберт Лисейко, протоархимандрит Василіянського чину св. Йосафата. Цей священнослужитель провів для владик день духовної обнови. У четвер, 7 вересня, під час братньої вечері синодальні отці вітали цьогорічних ювілярів, а в суботу, 9 вересня, під проводом Предстоятеля УГКЦ молилися за вічний упокій співбратів у єпископському служінні.

Цьогорічні синодальні засідання відвідали високі достойники Римської курії та Італійської єпископської конференції. Окрім вже згаданого архиєпископа Клаудіо Гуджеротті, про актуальний стан екуменічного діалогу владикам УГКЦ розповів кардинал Курт Кох, очільник Декастерії у справах єдності християн, який вже до цього публічно окреслив ідеологію «русского міра» як єретичну. Він наголосив, що війна в Україні виявила глибоку кризу в екуменічному діалозі, спричинену роллю і позицією у російській агресії проти України офіційних представників Московського патріярхату.

Відтак Держсекретар Святого Престолу кардинал П'єтро Паролін згадав про тисячолітню історію відносин між Києвом і Римом, які не були перервані навіть після розколу 1054 року, і високо оцінив те, що Українська Греко-Католицька Церква вважає зв'язок із наступником апостола Петра «конститутивним виміром» свого буття. Кардинал Паролін відзначив душпастирську опіку УГКЦ над українськими воїнами: «Ви духовно підтримали їх своїми →

Учасники Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви. Рим 3–13 вересня 2023 р.

21 листопада — Ведення в Храм Пресвятої Богородиці

(Продовження з 1 сторінки)

Якова і псевдоєвангеліє Матея "Про Різдво Пречистої Діви Марії". Звідси довідуємося, що батьки Пречистої Діви Марії святі Йоаким і Анна, будучи бездітними, дали обіцянку, що, як у них з'явиться дитина, то віддадуть її на службу Богові у храмі Єрусалима. Господь Бог вислухав їхні молитви і дав їм донечку. І коли їй було три роки, то батьки привели її до храму і віддали в руки первосвященика Захарії, батька святого Йоана Предтечі. Тут Пресвята Богородиця перебувала багато років доти, доки, як доросла дівиця, не була заручена зі святим Йосифом.

Празник Введення належить до дванадцяти великих празників. Він має один день перед і чотири дні попразденства. Про нього маємо згадки з V ст., але треба було аж кількасот літ, доки він став загальнопоширеним на усьому Сході. З проповідей на цей день царгородських патріярхів Германа (715-730) і Тарасія (784-806) з'ясовуємо, що празник Введення був встановлений у VIII ст. У Синайському Євангелії з VIII ст., яке подарував до синайського монастиря цісар Теодосій III (715-717), серед дванадцяти празників згадано і празник Введення. Цей празник є і в грецьких місяцесловах з IX століття. І з цього століття його знають і святкують усі. Синайський канонар з IX-X ст. фіксує празник Введення під назвою: "Пресвятої Богородиці, яку привели в храм Божий, коли вона мала три роки". Типікон Великої Царгородської Церкви (IX-X ст.), хоча не подає ані апостола, ані Євангелія на цей празник, але про 21 листопада так каже: "Собор святої Богородиці, яку батьки привели і передали у храм Господній від трьох літ". Евергетицький типікон з XI ст. має службу Введення з перед- і попразденством. Службу на цей празник уклав Григорій Нікомедійський (IX ст.), Василій Пагаріот і Сергій Святогорець.

На Захід празник Введення прийшов досить пізно — аж при кінці XIV століття, а в середині XV ст. поширився по всій Європі.

о. Ю. Катрій ЧСВВ

молитвами і навчили, що, захищаючи суверенітет і свободу своєї національної території, українці також повинні пильнувати свої серця, щоб не піддатися ненависті, легкою здобиччю якої вони можуть стати перед лицем стількох звірств».

Представником і речником італійського єпископату перед синодальними отцями став кардинал Маттео Дзуппі, голова Італійської єпископської конференції. Він підкреслив цінність свідчення українських жінок в Італії, які дають приклад глибокої побожності та щирої і милосердної любові, навівши конкретний приклад: «Два моїх священники, при парафії яких працюють українські жінки, признались мені, що під впливом цих українок самі почали більше молитися». Кардинал Дзуппі наголосив, що мир в Україні мусить бути «не тільки справедливим і тривалим, а й таким, який гарантує безпеку». Будучи спеціальним посланцем Папи в питанні пошуку шляхів до миру, він розказав про дотеперішні зустрічі та ініціативи і відповів на запитання присутніх владик.

Особливим моментом у програмі цьогорічного Синоду була аудієнція єпископів УГКЦ у Вселенського Архиєрея Франциска в середу, 6 вересня. Зустріч, яка тривала майже дві години, стала простором щирого спілкування про болі і розчарування, надії і сподівання українського народу. На пропозицію Блаженнішого Святослава, захід розпочався молитвою за стражденний український народ. Відтак присутні ділилися зі Святішим Отцем своїми думками про геноцидні наслідки російського імперіялізму та пов'язані з ним деструктивні ідеології, на кшталт «русского міра». Вони рівно ж розказали Папі про пастирське служіння на матерніх землях і на поселеннях в умовах війни. Вселенський Архиєрей уважно вислуховував розповіді владик, даючи деякі коментарі та роз'яснення щодо особливо резонансних і важливих тем. Відповідаючи на свідчення одного з промовців про воєнні злочини росії, які останнім часом окреслюються терміном «рашизм», Святіший Отець наголосив на деструктивній ролі ідеологій, котрі інструменталізують культуру та релігійні почуття народів: «… справжнім болем є, коли культурна спадщина якогось народу проходить „дистиляцію" та піддається маніпуляціям з боку певної державної влади, внаслідок чого перетворюється на ідеологію, яка нищить і вбиває. Великою трагедією є те, коли така ідеологія вривається в Церкву і підміняє собою Христове Євангеліє».

Приймаючи як символічний подарунок від Синоду Єпископів УГКЦ особисті сакральні предмети ув'язнених ієромонахів Івана Левицького та Богдана Гелети, Папа Франциск запевнив владик про подальші зусилля задля їх визволення, а також задля порятунку всіх полонених і насильно депортованих українців, зокрема дітей. Святіший Отець прихильно сприйняв пропозицію синодальних отців присвятити жовтень особливим молитвам за мир в Україні і того ж дня під час загальної аудієнції закликав своїх слухачів ввіряти «катовану Україну» материнському заступництву Пресвятої Богородиці.

У неділю, 10 вересня, у папській базиліці Святого Петра Отець і Глава УГКЦ очолив Божественну Літургію з нагоди 400-річчя мученицької смерті святого Йосафата, архиєпископа Полоцького. Із Предстоятелем Церкви співслужили члени Синоду Єпископів, гості та численне духовенство з Італії, України й інших країн Європи та світу. Почесним гостем і співслужителем був кардинал Леонардо Сандрі, вислужений префект Конгрегації Східних Церков, який у своєму слові до присутніх запевнив про всебічну підтримку українського народу. Блаженніший Святослав, виголошуючи проповідь, наголосив на цінності єдності Української Церкви з Римським Апостольським престолом та висловив вдячність Святішому Отцеві Францискові, єпископським конференціям, міжнародній спільноті та всім людям доброї волі за солідарність з Україною, за прийняття мільйонів українських біженців, за всебічну підтримку нашого народу, яка не дозволила, щоб гуманітарна криза, спричинена російською воєнною агресією, переросла в гуманітарну катастрофу. «Скажімо правду і подякуймо Святішому Отцеві та всьому католицькому єпископатові світу за те, що Україна сьогодні не покинута сам на сам, за те, що ми можемо тут, із гробу святого Петра, сказати Риму, Україні та світові: Україна стоїть! Україна бореться! Україна молиться!» — закликав Глава і Отець УГКЦ.

Блаженніший Святослав звернувся також до присутніх на Літургії українців, зокрема біженців та вимушених

(Закінчення на 5 сторінці)

Зустріч Східних Католицьких Єпископів Європи

в Афінах (Греція)

З 18 по 21 вересня 2023 року в місті Неа Макрі на схід від Афін відбулася зустріч єпископів Східних Католицьких Церков з усієї Європи організована Радою єпископських конференцій Європи (ССЕЕ) у співпраці із Апостольським екзархатом у Греції. Українську Греко-Католицьку Церкву на цій зустрічі представляла численна делегація єпископів з України, Польщі Англії, Франції та Італі на чолі з Блаженнішим Святославом Шевчуком. З Польщі Українську Греко-Католицьку Церкву представляли Владика Володимир Ющак ЧСВВ, Вроцлавсько-Кошалінський єпарх та Владика Аркадій Трохановський, Ольштинсько-Ґданський єпарх. Були також представники сиро-малабарців, маронітів, халдейців, вірмен та Церков візантийського обряду з різних країн Європи. Це щорічна зустріч, яка збирає всіх єпископів Східних Католицьких Церков Європи, починаючи з 1997 року. У цьому році зустріч відбулася в Греції з нагоди святкування сторіччя Апостольського екзархату в Греції та Вірменського католицького ординаріяту.

Зустріч розпочалася 18 вересня із привітальних промов єпископа Мануїла Ніна, апостольського екзарха для католиків візантійського обряду у Греції, та Владики Яна Р. Павловського, апостольського нунція у Греції.

Другий день конференції присвячений був темі «Сім'я в сучасному світі. Виклики та надії для Східних Католицьких Церков». Доповідь прочитав Владика Мілан Лах, єпископ-помічник Братиславської єпархії Словацької Греко-Католицької Церкви. В післяобідніх годинах в Соборі Пресвятої Тройці в Афінах відбулася Божественна Літургія. У цьому році Екзархат для греко-католиків в Греції відзначає 100 років від дати заснування. Під час Божественної Літургії владики молилися на 4 мовах: грецькій, італійській, старо-церковно-слов'янській та українській. Після літургії в храмі відбулася презентація про сторіччя існування католицького екзархату візантийського обряду в Греції. На закінчення святкувань перед храмом відбувся концерт традиційних грецьких танців та пісень.

Третій день спільної зустрічі єпископи почали від Божественної Літургії в каплиці Різдва Пресвятої Богородиці. Після молитви доповідь зачитав о. диякон Яноша Нірвана з Дебречина, з єпархії Хайдудороог з Угорської Греко-Католицької Церкви: «Про Виклики священничих родин у XXI столітті, відносини між єпископом та його одруженим духовенством». У другій частині цієї сесії єпископи працювали в групах, щоби краще вивчити різні питання щодо священничих родин. Після перерви другу доповідь прочитав Владика Богдан Дзюрах: «Відповідь Католицької Церкви в Європі на трагедію російської війни проти України».

Перед вечірнею молитвою владики відвідали ще Акрополь та Аеропаг, на якому до греків прмовляв перед віками св. Павло. Тут було зачитано фрагмент з Діянь Апостолів, який говориить про проповідування Божого Слова св. Павлом. Натомість вечір для єпископів Східних Католицьких Церков у Європі ознаменувався екуменічною молитвою на подвір'ї вірменської католицької громади в Афінах. У цьому місці єпископи молилися за жертв геноциду проти українського та вірменського народів і за новітніх мучеників-героїв нашої землі. Поруч із монументом Жертвам геноциду вірмен був поставлений український стяг та прозвучали український та вірменський гимни.

У четвер 21 вересня підведено підсумок зустрічі. Своїм словом з учасниками поділився Владика Мануїл Нін, який сказав серед іншого: «Усі ми є душпастирями Східних Католицьких Церков, малих чи великих, процвітаючих чи крихких, розташованих у спокійному та мирному контексті, або ж у суперечливому, ворожому і, на жаль, навіть войовничому контексті наших днів. Ми, пастирі цих Церков, у своїй крихкості і слабкості, але сильні тією Божественною благодаттю, яку ми отримали в день наших єпископських свячень, покликані, як рибалки, →

Афіни, 21 вересня 2023 р. Зустріч єпископів Східних Католицьких Церков Європи.

Синодально до храму

Четвертого жовтня в Римі розпочалася XVI Звичайна Асамблея Синоду Єпископів на тему «Задля синодальної Церкви: сопричастя, участь і місія». Один італійський ватиканіст написав, що «*Існує велика прірва між питаннями, що обговорюються навколо тридцяти п'яти круглих столів Синоду про синодальність — згідно з його щоденними офіційними звітами — і тим, що відбувається за межами ватиканських стін, у реальному житті*». Це реальне життя він описав, цитуючи фрагмент листа Папи Бенедикта XVI до єпископів від 9-го березня 2009-го року: «*Настав час, в якому в багатьох місцях землі віра знаходиться в небезпеці згаснути, як полум'я, яке більше не знаходить живлення". Тому Бенедикт вважав пріоритетом Церкви «зробити Бога присутнім у цьому світі і відкрити людям доступ до Бога. Не до якогось бога, а до того Бога, який говорив на Синаї; до цього Бога, обличчя якого ми розпізнаємо в любові аж до кінця (пор. Ів. 13, 1), в Ісусі Христі, розп'ятому і воскреслому*».

До радикальної критики «неадекватності» Синоду про синодальність італійського коментатора підштовхнули оприлюднені результати опитування стану релігійності, які показали «*реальний крах католицької релігії в Італії*». Протягом чотирнадцяти років відсоток тих, які декларують себе католиками впав з 81,2 до 72,7. І навпаки, ті, хто каже, що вони не віруючі чи атеїсти, зросли з 6,2 до 15,3 відсотка. Парадоксально виявляється, що серед тих, хто все ще оголошує себе католиком, є значна кількість, яка більше не вірить у Бога. Найбільш вражаючі дані — це ті, що зіставляють релігійну практику та віру в Бога з віковими категоріями. Серед народжених у вісімдесятих роках тих, хто вірить у Бога сьогодні нижче 50 відсотків, а серед народжених після 1990 року, їх ще менше, близько 37 відсотків. Отож, двоє з трьох молодих італійців не вірить у Бога. Ватиканіст написав, що Італію на початку тисячоліття розглядали як великий католицький «*виняток*» серед країн Заходу, в яких перемогла секуляризація. Вражаючі дані опитування спростовують таке думання. І знаємо, що це стосується не тільки Італії.

В Євангелії від Луки читаємо, що Єлисавета, сповнена Святитм Духом, коли прийшла до неї Марія, скликнула сильним голосом: «*Блаженна та, яка повірила, що здійсниться сказане їй від Господа*» *(Лк 1,45).* Свято Введення в храм Пресвятої Богородиці, яке немає жодних євангельських фактичних джерел і розповідає про подію, яка жодним чином не могла відбутися, виникло як спроба дати відповідь на преважливе запитання: як молода, кільканадцятилітня єврейська дівчина, змогла сказати «так» ангелові, який звістив їй річ, що перевершувала уявлення і суперечила правам природи — стане матір'ю без співучасті чоловіка, матір'ю не просто людини, а Сина Божого, Богочоловіка. «*Богоневісто Владичице! Після твого чудесного народження, Ти прийшла до Господнього храму, щоб у ньому виховуватися і освячуватися; все небо здивувалося, що Дух Святий у Тобі оселився*» — так візантійська Церква на Вечірні представляє дорогу, яка привела до слів «*повірила, що здійсниться сказане їй від Господа*». Виховування і освячення, поступове ставання місцем перебування Святого Духа — так дівчина з Назарету, в богословському підході східної традиції, дозрівала до слів: «*Ось я Господня служиня: нехай зо мною станеться за твоїм словом*» *(Лк 1.38).*

Єлисавета назвала Марію «блаженною». В українській мові маємо це слово, яке віддає грецьке «макарія». Макаріос/макарія це набагато більше і глибше, ніж щасливий/щаслива, як, на жаль, є в наших перекладах. Блаженною може бути людина, яка за людськими критеріями є лузером, невдахою. Бо її щастя не залежить від зовнішніх обставин, від того, яким престижним є її посада, ані від накопиченого майна. Лише від свідомості, що Бог її любить, а вона цією любов'ю обдаровує інших, сповнюючи життя сенсом.

Слово «синод» означає спільну дорогу. Хай ті, які вірують у Бога, який задля нас став людиною, був за нас розп'ятий і для нас воскрес, своїм прикладом притягають до храмів тих, в кого полум'я віри гасне.

о. Б. Панчак

залишити свої сіті і човни та стати апостолами і богословами для нашого народу, говорити про Бога, і взяти в руки вже не сіті і човни, або, якщо хочете, взяти ті символічні сіті і човни, які є Словом Божим і Таїнствами, і віддати їх нашому народу. Цього, я з кожним днем все більше і більше переконуюся, чекають від нас наші вірні — спокійного слова, слова розради, а передусім слова, яке звіщає їм Ісуса Христа і його Євангеліє».

Прийнято рішення, що наступна зустріч східних католицьких єпископів Європи відбудеться в 2024 р. в Орадеа в Румунії на запрошення Румунської Греко-Католицької Церкви.

Усім організаторм щиросердечно дякую. Для мене це була перша така зустріч у спільноті східних католицьких єпископів Європи.

Владика Аркадій Трохановський

Комунікат

Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви

(Закінчення з 3 сторінки)

емігрантів, із закликом готуватися до повернення на рідну землю: «Я дивлюся на вас і плачу, бо ваша Україна плаче за вами! Але знаю, що Бог нас любить і одного дня ми всі повернемося додому. Силою любові до нашої Батьківщини та рідного народу ми переможемо… Іван Франко сказав: „Нам пора для України жить!". До цього кличе нас людське і християнське сумління».

Наприкінці синодальних засідань владики УГКЦ визначили дату наступного Синоду Єпископів та висловили сподівання, що обставини дозволять провести його у звільненій від агресора Україні. Закінчився цьогорічний Синод Єпископів УГКЦ подячною молитвою до Богородиці, якою архиєреї віддали Церкву та український народ під Її материнський покров.

Секретаріят Синоду Єпископів УГКЦ

Святкування празника Різдва Пресвятої Богородиці

у Білому Борі

В неділю **10 вересня ц.р.** у Білому Борі проходили торжества пов'язані зі святом Різдва Пресвятої Богородиці і міжепархіяльною прощею до ікони Богородиці „Матері Скитальців".

«Хлібом і сіллю вітаємо Владику в порогах нашого храму».

У зв'язку зі зміною календаря, цьогорічні святкування відбулися швидше як зазвичай. Святкування розпочалися Панахидою за церковну ієрархію, священників і богопосвячених осіб та жертв військової агресії росії. Відтак служилася Велика Вечірня з Литією, а опісля концертом у виконанні камерного хору «COMMENDO" з Варшави, вшановано пам'ять проф. Юрія Новосільського з нагоди 100-ліття від дня його народження

В сам день прощі моління розпочалися з Утрені та Божественної Літургії для священників, які служили у Св. Тайні Покаяння, а відтак прочани молилися Акафістом і Молебнем до Пресвятої Богородиці. Центральною точкою святкувань була Архиєрейська Божественна Літургія в наміренні прочан, парафіян та жертв військової агресії проти України, яку очолив Преосвященніший Владика Володимир Ющак.

У пастирському слові Владика пригадав історію білобірських святкувань, які від своїх початків громадилися навколо ікони Богородиці «Матері Скитальців».

Літургію співслужили: о. протосинкел Богдан Галушка, о. митрат Богдан Піпка, о. митрат Стефан Батрух, о. декан Ярослав Роман, о. адміністратор Василь Мельникович, місцевий парох о. Маріюш Дмитерко, та о. диякон Павло Лапічак. У Святій Тайні Покаяння служили: о. Марко Сосницький, о. Андрій Михайлишин, о. Руслан Марцішак, о. Павло Почекайло, о. Павло Березка, о. Михайло Плець, о. Олег Гриців, о. Артем Наконечний, о. Роман Наритник, о. Микола Дмитроца.

Преосвященний Владика Володимир Ющак.

Після закінченню Літургії відбулася процесія з Білобірською іконою «Матері Скитальців», а також освячення води і нововлаштованого хреста на прицерковній площі.

о. Михайло Іванців

* * *

У проповіді, з якою до присутніх на майдані перед білобірською церквою звернувася Преосвященний Владика Володимир Ющак, віряни, між іншими

Перед десятиліттями «неформальна» греко-католицька парафія у Білому Борі стала виростати на центральний душпастирський осередок всієї Кошалінщини та Західного Помор'я.

На Літургії були присутні представники обласних і місцевих влад, Сестри Служебниці НДМ та Сестра Йосефітка, а також численно прибулі прочани.

почули: «Шістдесят шість років тому, десять літ після переселення нашого народу з рідних земель в рамках акції

(Закінчення на 15 сторінки)

Święty trudnego dialogu

30 września 2023 r. w nowo odremontowanym budynku tzw. Starej Plebanii, należącej do Parafii Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Supraślu, odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa **„Kult Św. Jozafata Kuncewicza w Rzeczypospolitej”.** Organizatorem było Stowarzyszenie Kulturalne *Collegium Suprasliense* wespół z Ukraińskim Katolickim Uniwersytetem we Lwowie, Uniwersytetem Jagiellońskim, Archidiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku, Zakonem Ojców Bazylianow w Polsce oraz z rzymskokatolickimi parafiami w Supraślu: Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski i Świętej Trójcy.

Odrestaurowany budynek Starej Plebanii w Supraślu.

Spotkanie naukowców poświęcone 400. rocznicy męczeństwa św. Jozafata odbywało się pod patronatem arcybiskupa większego kijowsko-halickiego Ukraińskiej Cerkwi Greckokatolickiej Światosława Szewczuka oraz arcybiskupa metropolity białostockiego ks. Jozefa Guzdka. Z okazji inauguracji konferencji, list do jej uczestników wystosował ekscelencja biskup olsztyńsko-gdański Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego ks. Arkadiusz Trochanowski. Władyka zwrócił uwagę na zasadniczą kwestię prymatu Piotra nad Kościołem Chrystusowym, za którą oddał życie syn metropolii kijowskiej — św. Jozafat. „Kijowskie chrześcijaństwo w piękny sposób pokazuje nam jedność w różnorodności. Charakterystyczne w swojej wschodniej tradycji pozostaje jednocześnie w jedności z następcą św. Apostoła Piotra, w jedności ze Stolicą Apostolską. Dla każdego badacza dziejów wschodniej tradycji pozostaje zawsze otwarte pytanie: — jak ona wpływa na świat katolicki, a jak na świat prawosławny, aby szukać dróg do rozwoju i jedności w Kościele Powszechnym”. Swoje przesłanie wystosował również Minister Aktywów Państwowych Jacek Sasin. Patronat nad konferencją objął również minister Adam Andruszkiewicz, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Cyfryzacji w Warszawie, a prywatnie mieszkaniec woj. podlaskiego i poseł tej ziemi. Zebranych w Starej Plebanii powitał główny organizator konferencji, prezes „Collegium Suprasliense” prof. Mariusz Zemło, gospodarz obiektu ksiądz proboszcz Wiesław Kulesza, a także wiceprezydent, a do niedawna rektor Ukraińskiego Katolickiego Uniwersytetu we Lwowie ks. dr Bohdan Prach. Na koniec odczytano przesłanie z Rzymu od protoarchimandryty (generała) Zakonu Bazylianów.

Dlaczego konferencję zorganizowano w Supraślu? Na to pytanie starał się odpowiedzieć piszący te słowa w wygłoszonym referacie „Supraśl — związki i kult św. Jozafata Kuncewicza”. Święty Jozafat miał w Supraślu wielu swoich uczniów, których tu odwiedzał. Było to wówczas, gdy od 1613 r. do 1617 r. był przełożonym

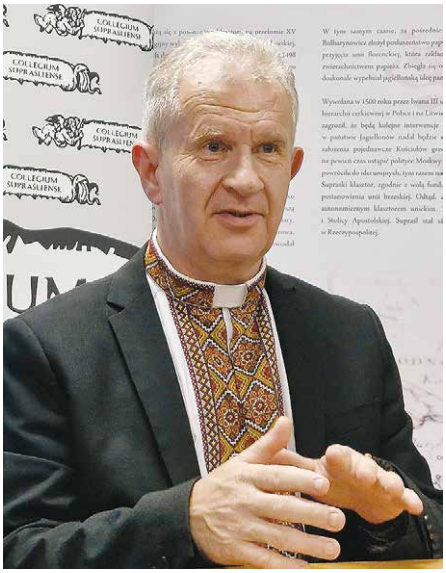

Ks. dr Bogdan Prach.

klasztoru bazylianów w Wilnie i jednocześnie mistrzem nowicjatu. Szczególną jego misją było wychowanie nowej generacji mnichów, którzy mieli zasilać klasztory bazyliańskie m.in. w Czerei, Żyrowicach, Byteniu i Supraślu. Wielu autorów pisze, że osobiście odwiedzał swoich uczniów w miejscach ich przebywania, a Supraśl był w połowie drogi między Wilnem a jego rodzinnym Włodzimierzem Wołyńskim. W Supraślu miał ponadto nie tylko wychowanków, ale i swojego dawnego wileńskiego archimandrytę, a zarazem adwersarza, w osobie Samuela Sienczyło, który przez wiele lat sprzeciwiał się Unii. Niezłomność Jozafata Kuncewicza spowodowała jednak, że ostatecznie w 1614 r. Sienczyło przepisał i zaakceptował katolicki katechizm. To nie pierwszy i nie ostatni to przypadek, gdy osoby z otoczenia św. Jozafata pod jego wpływem zmieniały swoje nastawienie. Może dlatego nazywano go →

Kościół pod wezwaniem Świętej Trójcy w Supraślu.

„duszochwatem”? Inny związek Jozafata Kuncewicza z naszym miastem wiąże się z przebywaniem jego regionem, to relikwie w Supraślu. W latach 1657-1667, kiedy strażnicy relikwii, wówczas błogosławionego Jozafata, w osobach metropolity Antoniego Sielawy i jego koadiutora Gabriela Kolendy, na skutek wojny wszczętej przez

Relikwiarz z kościoła św. Trójcy.

Moskwę, przenieśli relikwie naszego Świętego z Połocka do majątku bazylianów supraskich w Tykocinie, znajdującego się w granicach Korony Polskiej i przy jednej z największych twierdz Rzeczypospolitej.

Z Tykocina ciało Świętego trafiło do Supraśla. Kiedy relikwie jozafatowe po zawarciu pokoju w Andruszowie ruszyły w pochód do Wilna i dalej do Połocka, w Supraślu pozostawiono ich fragment. Z czasem zorganizowano jeden z siedmiu ołtarzy Jemu poświęconych w cerkwi pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny. W tym czasie Sejm Rzeczypospolitej w 1677 r. uznał bł. Jozafata Kuncewicza za patrona Królestwa Polskiego i Unii. Kiedy na dzień 27 września Papież Innocenty XI ustanowił nową datę wspomnienia błogosławionego Jozafata, w Supraślu łączono ten prazdnik z poprzedzającym to wspomnienie świątecznym dniem 26 września — prazdnikiem św. Jana Ewangelisty. Należy tu dodać, że od początku istnienia supraskiego monasteru św. Jan Teolog był głównym patronem Supraśla, ustanowionym jeszcze przez Aleksandra Chodkiewicza. W tym czasie, corocznie, 1 października wg. starego kalendarza obchodzono również i święto *Pokrowy* — tj. Opieki Najświętszej Maryi Panny, a głównym obiektem kultu maryjnego w Supraślu był słynący łaskami obraz Matki Bożej Supraskiej. W tym akurat czasie bazyliański Supraśl przeżywał szczególne nasilenie ruchu pielgrzymkowego.

O kulcie św. Jozafata w Supraślu zaświadczają źródła watykańskie tj. bulla papieża Piusa VI z 1798 r. ustanawiająca unicką diecezję supraską. Czytamy w niej, że w monasterze supraskim przechowuje się „relikwie świętych męczenników Justyna i Jozafata, który za życia był biskupem połockim. Relikwie te zgodnie ze szczególniejszą czcią przechowywane są w sarkofagach wspaniale urządzonych i przyozdobionych” — co może świadczyć, że wówczas w Supraślu przechowywano większy fragment ciała Świętego. O kolejnym związku z Supraślem zaświadcza praca ojca Alfonsa Guepin „Żywot św. Jozafata Kuncewicza męczennika, arcybiskupa Połockiego… (Lwów 1885, s. 90), w której czytamy, że w Supraślu, w bibliotece tamtejszego monasteru „znajdować się miał zbiór żywotów Świętych z napisem na marginesie: »pisane własną ręką Jozafata Kuncewicza«”. Jest jeszcze jeden związek Naszego Świętego z Supraślem. W 2016 r. proboszcz parafii Świętej Trójcy w Supraślu ksiądz Andrzej Chutkowski wraz z Piotrem Ejsmontem pod mensą bocznego ołtarza Ukrzyżowania Pana Jezusa Chrystusa odkryli stary portatyl, który powstał w 1861 r. w Wilnie i poświęcony został przez bpa wileńskiego Adama Stanisława Krasińskiego. Wśród sześciu relikwii zapakowanych w małe papierowe koperty, znajdowały się tam relikwie świętych związanych z Supraślem i wymienionych we wspomnianej *bulli* z 1798 r.: bł. Jozafata Kuncewicza i św. Justyna Męczennika. Dwa lata później relikwie zostały umieszone w pięknym relikwiarzu, a wprowadzenia ich do kościoła parafialnego w Supraślu, dokonał 12 listopada 2018 r. ówczesny metropolita białostocki ksiądz Tadeusz Wojda w obecności licznie zebranego duchowieństwa, władz oraz radnych Supraśla.

W konferencji wzięło udział 12 prelegentów z Polski, Ukrainy, Węgier i Białorusi. Wśród nich był biskup pomocniczy warszawski ksiądz prof. Michał Janocha, który już podczas swojej sakry, mającej miejsce w Warszawie 14 czerwca 2015 r., publicznie wyjawił, że ma serce rozdarte pomiędzy świętych Kościoła katolickiego i prawosławnego: Jozafata Kuncewicza i Atanazego Filipowicza! W swoim referacie mówił *o obecności św. Jozafata Kuncewicza w Wiecznym Mieście*. Z kolei prof. Andrzej Gil z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II zreferował *problem obrazów — ikon Jozafata Kuncewicza w XVII wieku*. Poruszył wiele kwestii nie oczywistych, i na które nie zwracano do tej pory należnej uwagi. W ożywionej dyskusji omówił kwestie nakładania się innych kultów (m.in. prawosławnego świętego Atanazego Brzeskiego), czy żywego po potopie szwedzkim kultu Maryi w cudownym obrazie z Częstochowy. O ikonach Naszego Świętego mówiła badaczka z Supraśla dr Joanna Tomalska (*Obraz i kult św. Jozafata Kuncewicza*). Bardzo ciekawe wystąpienie miał wielkiej sławy znawca ruskich *irmologionów* prof. Jurij Jasinowski, który omówił temat *Cherubin ku czci św. Jozafata Kuncewicza w kontekście tworzenia hymnów liturgicznych w metropolii kijowskiej*. Z jego treści wynika to, że św. Jozafat był znawcą i wspaniałym wykonawcą muzyki cerkiewnej tamtej epoki. Okazuje się, że sam redagował niektóre utwory z repertuaru tradycyjnej muzyki cerkiewnej i stosował nowe rozwiązania w zakresie stylizacji muzycznej. Wprowadzał do liturgii zawiązki polifonicznego śpiewu. Wielogłos akurat w tym czasie poprzez Bałkany i Zachodnią Europę zaczynał wchodzić do praktyki liturgicznej Kijowskiej Metropolii. Jozafat nie rugował tych „nowinek” pełnych melizmatycznych ozdobników i rozdartych na kilka sekcji głosów, lecz przeciwnie, popierał je, co może świadczyć o jego nowatorskim podejściu do tradycji na wielu płaszczyznach jego działalności. W kolejnym wystąpieniu dr Denys Pilipowicz z Uniwersytetu Jagiellońskiego omówił *kult św. Jozafata Kuncewicza w życiu religijnym wspólnot rzymskokatolickich w Polsce*. Okazuje się, że siedem kościołów i kaplic w Polsce nosi imię św. Jozafata. Kolejna prelegentka, dr Valentyna Łoś z Krakowa zaprezentowała *kult* św. Jozafata Kuncewicza w monasterze *poczajowskim i na Wołyniu w XVIII wieku*. Inna uczona z Ukrainy Anna Marunczak zaprezentowała temat: *Starodruki i rękopisy o Jozafacie Kuncewiczu w Zbiorach Narodowego Muzeum im. Andrzeja Szeptyckiego we Lwowie*. Następnie ksiądz Eugeniusz Usoszyn — kanclerz kurii Administratora Apostolskiego dla unitów w Mińsku księdza Sergiusza Gajka — omówił temat W*pływ publicznego kultu św. Jozafata na tożsamość Kościoła unickiego.* Ostatnim wystąpieniem był referat przybyłego z Budapesztu bazylianina ojca dr Pavlo Krechuna: *Duchowość świętego męczennika Jozafata i aktualność jego świadectwa dla współczesnego człowieka.*

Następnego dnia rano uczestnicy konferencji spotkali się na wspólnej Eucharystii i rozważaniu Słowa Bożego. Doświadczyli też, wraz z całym wypełnionym po brzegi kościołem Świętej Trójcy, jedności i niepodzielności. Przy jednym ołtarzu →

Ґданський празник ювілейних подій

Святкування храмового празника Покрови Пресвятої Богородиці в неділю **1 жовтня** у ґданській греко-католицькій конкатедрі св. Варфоломея та Покрови Пресвятої Богородиці у Ґданську зійшлося з відзначенням цього ж дня кількох важливих для цілої нашої спільноти ювілеїв та дат. Саме про них у привітальному слові до Ольштинсько-Ґданського Владики Аркадія Трохановського та численно згромаджених у храмі вірян і запрошених гостей нагадав о. митрат Йосиф Улицький, місцевий парох.

У першу чергу даної неділі присутні урочисто відзначили 1035-ліття хрещення Руси-України *(прмовистим символом чого стало, вже після літургії, освячення Владикою води перед пам'ятником св. Володимиру Великому)* та 400-ліття мученництва св. Йосафата Кунцевича — великого сина Святоволодимирового Хрещення. 40 літ існування й діяльності відзначило Християнського Братства св. Володимира Великого. 40-ліття священничих свячень святкував ґданський парох о. митрат Йосиф Улицький. Також з днем 1 жовтня 2023 р. Владика Трохановський заснував Капітулу Санктуарію святого Володимира Великого — хрестителя Руси-України в греко-католицькій парафії в Ґданську та своїм підписом підтвердив дійсним її Статут.

У проповіді до вірян Владика, між іншими, віднісся до дня празника: «Сьогодні святкуємо **празник Покрови Пресвятої Богородиці**, яким пригадуємо собі про уповання на Господа Бога, та щоби Марія заступалася за нами перед обличчям нашого сотворителя. Східна Церква залюбки підкреслює три найбільші привілеї Пресвятої Богородиці: *богоматеринство, вседівицтво та її заступництво за нас перед Богом.* Святом Покрови пригадуємо собі вислів, який передається в народі від віків: «Хто просить допомоги Пречистої, той напевно буде вислуханий, того Вона не залишить без своєї допомоги»...

(Продовження на 10 сторінці)

Владику Аркадія Трохановського вітають в порогах ґданського конкатедрального храму його віряни.

Uczestnicy supraskiej konferencji (z prawej strony dr R. Dobrowolski).

spotkało się trzech duchownych greckokatolickich ubranych w *ryzy* z księdzem obrządku rzymskiego. Gdyby nie ofiara Naszego Świętego dokonana w Witebsku 12 listopada 1623 r. zjednoczenie katolików i prawosławnych z 1596 r. poprzez tzw. unię brzeską, mogłoby w efekcie końcowym upaść. Jednak dzięki męczeństwu św. Jozafata unia Kościołów przetrwała do naszych czasów. Być może jest marginalnym aktem w historii świata, historyczną efemerydą niepasującą do współczesnych kościelnych i cerkiewnych standardów, albo kłodą i wyrzutem sumienia dla dyplomatów i progresistów. Jednak do tej pory Jozafatowa Unia jest jedynym tak szerokim, owocnym i trwałym zjawiskiem unitarnym w historii Kościoła Powszechnego. Pomimo rzekomego uśmiercenia w czasach ZSRR, wylania kolejnej strugi męczeńskiej krwi i zejścia na dziesięciolecia do podziemia, Cerkiew Greckokatolicka jest ciągle żywa.

Konferencja supraska miała zarówno wymiar duchowo–religijny jak i czysto naukowy. Czy można połączyć te dwie właściwości, które wydają się być z natury sprzeczne? Obrady badaczy, którzy spotkali się w Starej Plebanii 30 września 2023 r. dają odpowiedź twierdzącą. Święty Jozafat był człowiekiem żywym, wrażliwym i emocjonalnym. Pozostawił po sobie trwały ślad nie tylko na ziemi ale i w duszach. Choć nigdy nie był w pełni zrozumiany, jego pokora, dobroć i niezłomność w kwestii wiary wyniosły go do chwały ołtarzy. Święty jest w pełni nasz, gdyż uznawany jest za patrona Polski, Białorusi, Litwy i Ukrainy. Jest naszym wspólnym świętym, choć podział chrześcijan Wschodu i Zachodu jest dalej niezażegnany. Paraliż kanoniczny i spory wewnątrz samego prawosławia dodatkowo pogłębiają ranę podziału Kościoła.

Święty Jozafat Kuncewicz ciągle zadaje pytania i zachęca do jedności, podobnie jak to czynił inny wielki święty z rodu Słowian św. Jan Paweł II. Braciom z siostrzanego Kościoła prawosławnego proponował wspolne omowienie i wypracowanie modelu przyszłego — wspolnego Urzędu Biskupa Rzymu, aby tak jak pierwotnie był strażnikiem jedności w eklezjalnej mozaice kultur na świecie. Zaproszenie do tej dyskusji powinno być ciągle otwarte.

dr Radosław Dobrowolski

Ґданський празник ювілейних подій

(Продовження з 9 сторінки)

Допомога Богородиці всім нам потрібна нащодень, але сьогодні, маючи на увазі геополітичну ситуацію та жорстоку війну в Україні, Богородичний Покров потрібен особливо, тому й заносимо до Неї свої молитви і прохання. Пресвята Богородиця завжди з нами, пам'ятаємо зі Святого Письма: «З Ісусом Христом була Вона до самого кінця, стояла при хресті. То в Її руки переказав Ісус св. Івана Богослова, неначе ціле людство віруючих християн. Натомість, на іконах показана з руками піднесеними вгору, а це жест молитви, прослави Господа Бога. На інших іконах — рукою вказує на Ісуса Христа. Це вказівка — кого нам треба сьогодні слухати, у кого слова життя. Свято Покрови пригадує нам про особливу опіку, найперше Божу, а далі людську, про взаємну опіку між нами, що може проявлятися на різний спосіб. Сьогодні Україні потрібен також такий самий покров...».

Ґданські торжества закінчилися чином освячення води та спільною світлиною парафіян і гостей з Владикою на прицерковному Сквері Хрещення Руси-України. Далі була ще трапеза з традиційними українськими варениками у недалекій світлиці ОУП.

Чин освячення води перед пам'ятником св. Володимиру Великому на Сквері Хрещення Руси-України в Ґданську.

* * *

Про хрещення киян у Дніпрі, а потім всього народу Київської Русі, як найвагомішу подію у розвитку цілої держави та її населення у Літописі Руському записано:

«...Потім же Володимир послав посланців своїх по всьому городу, говорячи: «Якщо не з'явиться хто завтра на ріці — багатий, чи убогий, чи старець, чи раб,— то мені той противником буде». І, це почувши, люди з радістю йшли, радуючись, і говорили: «Якби се не добре було, князь і бояри сього б не прийняли». А назавтра вийшов Володимир з попами цесарициними і корсунськими на Дніпро. І зійшлося людей без ліку, і влізли вони у воду, і стояли — ті до шиї, а другі — до грудей. Діти ж [не відходили] од берега, і а інші немовлят держали. Дорослі ж бродили [у воді], а попи, стоячи, молитви творили.

Князь Володимир Великий на коп'юрі ***1 гривня*** *(1995 р.).*

І було видіти радість велику на небі й на землі, що стільки душ спасається, а диявол тужив, говорячи: «Горе мені,

(Закінчення на 14 сторінці)

Віряни греко-католицької парафії св. Варфоломея та Покрови Пресвятої Богородиці у Ґданську після освячення води перед пам'ятником.

11 листопада 1913 р. — у с. Гладишів Малопольського воєвідства народився Степан Дзюбина, священник УГКЦ, в'язень концтабору Явожно (1948), генеральний вікарій УГКЦ в Польщі.

Отець митрат Степан Дзюбина

– 110 літ від дня народження

Степан Дзюбина народився **11 листопада 1913** у с. Гладишів Горлицького повіту в сім'ї Андрія й Іванни (з дому:

Отець митрат Степан Дзюбина.

Шмайда). Навчався в горлицькій гімназії ім. Марціна Кромера, а згодом у перемиській греко-католицькій семінарії. Священничі свячення прийняв з рук Владики Йосафата Коциловського 13 березня 1938 р.

Отець Степан Дзюбина почергово служив у парафіях: Ждиня (сотрудник), Явірки (сотрудник), Злоцьке (сотрудник), Криниця (завідатель), Нова Весь (завідатель). У 1943 р. заарештований ґестапо за підозрою у співпраці з ОУН і понад два місяці перебував у тюрмі в Новому Санчі.

Заарештований польською владою 11 червня 1947 р. на залізничній станції Заґужани б. Горлиць за підозрою співпраці з УПА. До табору Явожно прибув 27 червня 1947 р. Звільнений 10 грудня 1948 р. Після звільнення (від 1949 р.) о. Дзюбина виконував функцію капелана сестер латинського обряду Шариток (у Варшаві), а потім Урсулінок (у Слупську).

У 1953–1957 рр. допомагав у душпастирстві в греко-католицьких станицях заснованих о. М. Ріпецьким і о. В. Гриником. Від 1957 р. отець Степан Дзюбина був душпастирем у станицях: Квасово, Славно, Лемборк, Битів, М'ястко, Білий Бір, Перемишль (1977–1982, парох). У роках 1977–1981 виконував функцію генерального вікарія Примаса Польщі для вірних Греко-Католицької Церкви. 10 листопада 1965 р. Примас Польщі Стефан Вишинський іменував о. Ст. Дзюбину крилошанином Перемиської капітули, а 20 липня 1977 р. надав йому титул митрата-архипресвітера.

1 травня 1982 р. отець митрат вийшов на пенсію, жив у Перемишлі. Відомий у нашій спільноті як автор спогадів «І стверди діло рук наших». Помер **10 серпня 2004** року на 91-му році життя. Похоронений у капітульній гробниці на перемиському міському кладовищі (вул. Словацького).

за матеріялами:
«Духовенство Перемиської єпархії та Апостольської адміністрації Лемківщини», Богдан Прах, Львів 1915.

Меморіяльна дошка на капітульній гробниці.

* * *

У часописі Патріярхат, ч. 5 за 1994 р., про отця митрата Степана Дзюбину згадував Ярослав Стех, серед іншого, словами: «В такій атмосфері *(антиукраїнській — ред.)* живе о. Дзюбина, поширює Боже Слово і правду Євангелії, засвідчує свою стійкість і зрівноваження у вірі і відданості для свого народу. Часто повторює: „Для мене найбільшою і єдиною турботою є добро людських душ, єдність українського християнського стада і справжній, не зфалшований християнський мир". Які це глибокі слова, їх не можна забувати, бо основою Христової Церкви були і будуть людські душі».

(бт)

Ґладишів. На початку 1930-х рр. парафіяни почали будувати храм Вознесіння Христового. Будова закінчилася вже під час II світової війни, а тому, що майстри були з Гуцульщини, має він архітектуру характерну для цього рагіону України. Парохом Ґладишова у 1936 р. був о. Андрій Загупко. Після війни церкву використовувала римо-католицька парафія. Греко-католицька була відновлена у 1985 р. Першим адміністратором став о. Станіслав Муха.

Святий Йосафат Кунцевич

— апостола єдності Литви, України, Польщі та Білорусі

12 листопада 1623 р. — у Вітебську (Білорусь) релігійними фанатиками був вбитий Йосафат Кунцевич, проповідник єдності Західної та Східної Церков, архимандрит Віленського монастиря, реформатор монашого чину Василіян (ЧСВВ), архиєпископ Полоцький і Вітебський, автор полемічних і богословських трактатів. Папа Пій IX причислив його до лику святих і проголосив покровителем для Русі та Польщі, а Папа Іван Павло II назвав «апостолом єднання». Святий Йосафат є покровителем України.

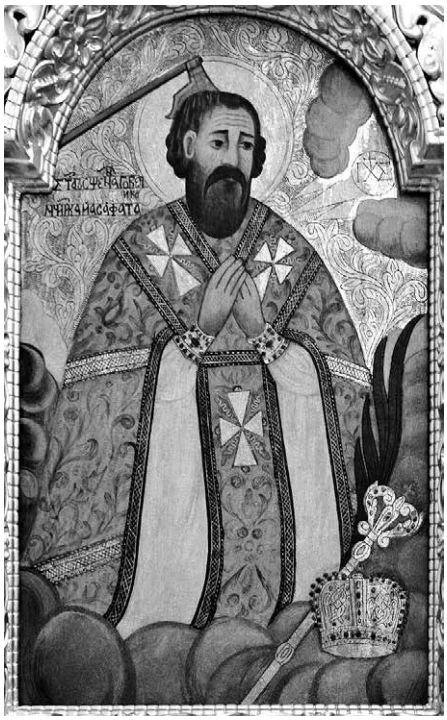

Ікона св. Йосафата у перемиській катедрі св. Івана Хрестителя.

Іван (Йосафат) Кунцевич народився 1580 р. в міщанській родині Гавриїла і Марії, у княжому місті Володимирі-Волинському. Він був охрещений у місцевій церкві св. Параскевії Іонійської П'ятниці. Дитинство і молоді роки Іван провів у рідному місті Володимирі-Волинському. В 1596 році, коли Іванові виповнилось 16 років, батьки віддали його на науку й практику купецького ремесла до купця Якинта Поповича, у Вільно. Він попри різні вмовляння Якинта Поповича, залишає купецьку справу, щоби стати купцем небесних чеснот та віддається на службу Богові. В 1604 році він вступає до запустілого монастиря Пресвятої Трійці у Вільні. Був прийнятий і в ченці пострижений самим Київським Митрополитом Іпатієм Потієм і приймає чернече ім'я — Йосафат.

В 1609 році Йосафат Кунцевич був висвячений Митрополитом Іпатієм Потієм на священника. Йосафат своїми науками, добрими словами, милостинею «притягав» до Київської Унійної Церкви велике число людей, які відрікалися схизми та ставали ревними католиками. Вороги, бачачи великі успіхи святого чоловіка, різними способами намагалися знайти в ньому якусь провину чи недолік, а не знайшовши нічого в святому Йосафатові із-за своєї зависті, дали йому назву «душехват».

Каплиця на території замку роду Радивилів у Білій Підляській, в якій в 1706-1765 рр. зберігалися мощі св. Йосафата.

Пропам'ятна дошка св. Й. Кунцевичу на стіні василіянського монастиря Пресвятої Трійці у Вільні.

В 1613 році, за наказом Митрополити Вельямина Рутського, Йосафат був поставлений на ігумена Битенського монастиря. Митрополит Вельямин Рутський в 1615 році призначає на Полоцький архиєпископський престіл Йосафата єпископом помічником. В 1618 році після смерті старенького архиєпископа Гедеона, Йосафат переймає архиєпископство у свої руки. У неділю 12 листопада 1623 р. він був убитий. Йосафат Кунцевич своєю мученицькою смертю привів до з'єднання більше людей, ніж своєю тяжкою працею за життя. Папа Урбан VIII 16 травня 1643 року причислює священномученика Йосафата Кунцевича до числа блаженних. У 1644 році 12 листопада у Римі відбулося перше святкування празника священномученика Йосафата Кунцевича. 29 червня 1867 року, Папа Пій IX урочистою буллою вписав святого священномученика Йосафата Кунцевича до числа святих мучеників.

УКУ (Львів) — світлини (бт)

Марко Безручко, генерал-хорунжий Армії УНР

(1883–1940)

1883 р., 31 жовтня — у місті Великий Токмак на Запоріжжі народився Марко Безручко — генерал-хорунжий армії Української Народної Республіки. Початкову освіту здобув у вчительській семінарії в Переяславі. Згодом закінчив Одеське піхотне юнкерське училище та

Генерал Марко Безручко.

Миколаївську піхотну академію. Під час Першої світової поранений. 1918-го Безручко став начальником оперативного відділу Генштабу Армії УНР. Працював в українському Генштабі він і за часів гетьмана Павла Скоропадського. На початку 1919-го очолив штаб Корпусу Січових Стрільців.

У лютому 1920-го Симон Петлюра зробив останню відчайдушну спробу порятунку Української Народної Республіки. Після підписання українсько-польського договору у Варшаві, більше знаного як пакт Пілсудського–Петлюри, союзні армії двох держав вирушили на Наддніпрянщину проти більшовиків. Полковник Безручко сформував 6-ту Січову стрілецьку дивізію, якою потім командував в її спільному з польським військом наступі на Київ.

Спільними зусиллями польські та українські війська 7 травня 1920-го здобули Київ і відкинули більшовиків за Дніпро, але через місяць союзники полишили Київ і почали відступати. У липні більшовицькі армії прорвалися до Львова і розгорнули наступ на Варшаву. Над незалежністю Польщі нависла загроза. Більшовицька Перша кінна армія Будьонного була уп'ятеро більша засоюзні польсько-українські війська (6-а січова стрілецька дивізія УНР і 31-й польський полк).

«Чудо над Віслою» — під такою назвою увійшла в історію обо-рона Варшави. Як це відбувалося описав колега Марка Безручка генерал-хорунжий Олександр Удовиченко. «В Замостю у старій фортеці в той час опинилися частини 6-ої української Січової дивізії в команді генштабу полк. Безручка, яких направляли з фронту III-ої польської армії на з›єднання з Українською Армією на Дністрі. Крім вищезгаданої 6-ої дивізії, в склад залоги Замостя ще увійшов 31-ий польський полк та 2 етапових куріні. Всього — 3200 багнетів, 200 шабель, 12 гармат, та 3 бронепотяги. Комендантом залоги був полк. Безручко. 29 серпня Будьонний зсаджує своїх кіннотчиків з коней та після гарматної підготовки веде їх на штурм фортеці, яка являла собою мале містечко, обведене старим муром. Атаки будьонновців із сходу було відбито, з великими втратами для них.

Ранком 30 серпня Будьонний оточив Замостя та повів наступ зо всіх боків. Залога Замостя уперто боронилася, але з заходу будьонновцям пощастило дійти до дротяних перешкод і знищити їх та майже увірватись в Замостя. Однак остання резерва — українська сотня, контратакою відкинула ворога за дроти. Біля 70 ворожих гармат розвинули пекельний вогонь, на який обережно (зберігаючи набої), алевлучно, одповідали 12 українських гармат. І ця атака для армії Будьонного скінчилася неуспішно…

Штурм Замостя, під яким Будьонний поніс великі втрати, остаточно зламав йому зуби й ослабив його. Він не в силах був продовжувати свій рейд до Варшави». За успішну військову операцію полковники Марко Безручко і його заступник Всеволод Змієнко 5 жовтня 1920-го отримали звання генерал-хорунжих.

Цього ж року Марко Безручко був призначений начальником штабу Армії УНР і керівником військової місії УНР у Варшаві. Був військовим міністром Уряду УНР на еміграції та членом Вищої Військової Ради УНР. Протягом 1931–1935 рр. голова Українського воєнно-історичного товариства у Варшаві.

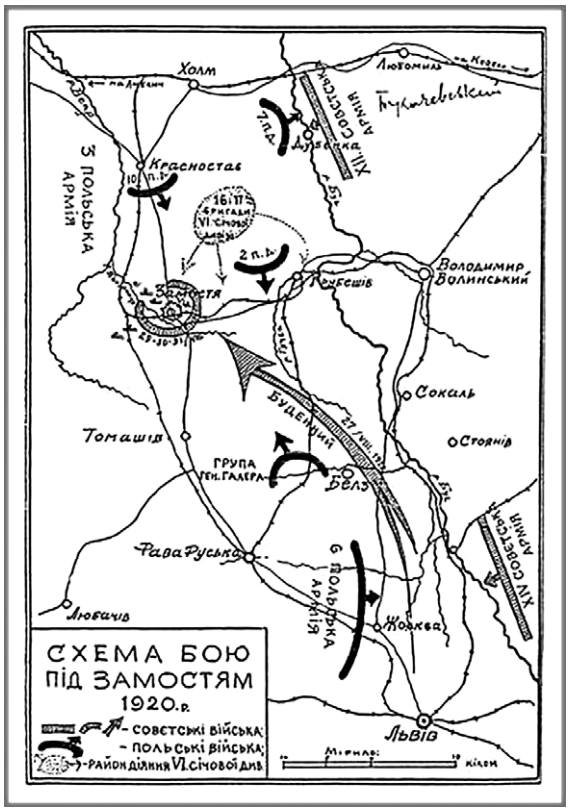

Схема бою під Замостям, 1920 р.

Працював редактором військово-історичного мемуарного збірника «За Державу». Автор книги «Українські Січові Стрільці на службі Батьківщині».

Марко Безручко помер 10 лютого 1944-го у Варшаві. Похований поруч з другом — генералом Всеволодом Змієнком у православній частині цвинтаря на Волі.

Інститут Національної Пам'яті

Пам'ятна відзнака Українських Січових Стрільців — "Не ридай, а добувай 1914–1918".

Дві суттєві події 1 листопада 1944 р.

1 листопада 1944 року, під час дій ІІ світової війни відійшов у вічність Митрополит Андрей Шептицького. Цього ж самого дня єпископ Йосиф Сліпий *(Йосиф Коберницький-Дичковський)* став главою ГКЦ. Проте, вже в днях 11-12 квітня 1945 року енкаведисти заарештували всіх ієрархів Греко-Католицької Церкви в Україні. Натомість політичний, організований Сталіном львівський псевдособор 8-10 березня 1946 року «ліквідував»

Митрополит Андрей Шептицький.

Церкву в Україні, а її майно або розкрали, або передали православним московитського спрямування.

Митрополиту Йосифу Сліпому пропонували зректися єдності з Римським Престолом та перейти в Російську Православну Церкву. Після відмови його засудили на 8 років ув'язнення за «антирадянську діяльність» і «співпрацю з німецькими окупантами». Митрополита Йосифа тримали в таборах і тюрмах Сибіру, Мордовії та Комі російської імперії. У 1953–1957 рр. його перевели на заслання до Маклакова (Красноярський край), а у 1957 знову засудили на 7 років. Всього Митрополит скитався по тюрмах і засланнях 17 років.

Перед початком ІІ Ватиканського собору Папа Іван XXIII звернувся до Москви з проханням звільнити Йосифа Сліпого та відпустити його до Риму. Звільнення Митрополита Йосифа домагалися громадські та політичні організації й діячі з усього світу, зокрема також і президент США Джон Фіцжеральд Кеннеді.

Завдяки активним громадських клопотанням світової спільноти 12 січня 1963 року Президія Верховної Ради СРСР звільнила Йосифа Сліпого й нагнала його за кордони совітського союза. Під час зупинки у Москві Митрополит Йосиф таємно встиг ще висвятити у готельному номері єпископа ГКЦ Василя Величковського, який очолив катакомбну Церкву в Україні, що реально й офіційно відновила своє служіння в Україні щойно в 1990 році

Митрополит Йосиф Сліпий.

(23 січня 1990 р. в церкві Преображення у Львові за участю владик з України та майже 200 священників і численних мирян відбувся Собор, на якому прийнято ряд ухвал, серед яких і заяву про недійсність рішень львівського псевдособору 1946 року).

9 лютого 1963 року Йосиф Сліпий прибув до Риму, а наступного дня мав аудієнцію у Папи Івана XXIII, якого 2014 року оголосили святим. Активно включився в працю ІІ Ватиканського Собору, а під час свого виступу 11 жовтня 1963 р. у присутності 2500 делегатів з цілого світу, Митрополит Йосиф Сліпий закликав піднести Українську Греко-Католицьку Церкву до Патріяршої гідності.

(бт)

Ґданський празник ювілейних подій

(Закінчення з 10 сторінки)

бо проганяють мене звідси! Тут бо думав я житво мати, бо тут немає вчення апостольського, не знають [тут люди] Бога. І радів я з служіння їх, тому що служили вони мені. І ось побіждає мене невіглас оцей, а не апостол і мученик, і вже не буду я царствувати у землях сих».

Люди ж, охрестившись, ішли кожен у доми свої. А Володимир, рад бувши, що пізнав він Бога сам і люди його, і глянувши на небо, сказав: «Боже великий, що сотворив небо і землю! Поглянь на нові люди свої! Дай же їм, Господи, узнати тебе, істинного Бога, як ото узнали землі християнськії, і утверди в них віру правдиву і незмінную. [А] мені поможи, господи, проти врага-диявола, щоб, надіючись на тебе і на твою силу, одолів я підступи його».

І, це сказавши, повелів він робити церкви і ставити [їх] на місцях, де ото стояли кумири. І поставив він церкву святого Василія [Великого] на пагорбі, де ото стояли кумири Перун та інші і де жертви приносили князь і люди. І почав він ставити по городах церкви, і попів [настановляти], і людей на хрещення приводити по всіх городах і селах. І, пославши [мужів своїх], став він у знатних людей дітей забирати і оддавати їх на учення книжне. А матері ж дітей своїх оплакували, бо іще не укріпилися вони були вірою і, як померлого, вони оплакували.

Коли ж цих роздавали на учення книжне, то збулося пророцтво на Руській землі, яке говорить: «У ті дні почують глухії слова книжнії [і] ясною буде мова недорікуватих». Бо сі не чули були раніше книжних словес, але за Божим приреченням і по милості своїй помилував [їх] Бог. Як ото сказав пророк [Мойсей про слова Господа]: «Помилую [того], кого я захочу». Помилував бо він усе-таки нас хрещенням та оновленням духа, і [це] за волею божою, а не за наші діла. Благословен Господь Ісус Христос, що возлюбив нові люди, Руськую землю, і просвітив її хрещенням святим...».

ред. Б. Тхір

В Європі були країни, що прийняли хрещення пізніше Київської Русі — це Ісландія, Норвегія та Швеція.

Святкування празника Різдва Пресвятої Богородиці

(Закінчення з 6 сторінки)

«Вісла», тут у Білому Борі, почали служитися Божественні Літургії у східному обряді. За свідченням покійного о. митрата Степана Дзюбини, першого греко-католицького душпастиря у Білому Борі, вперше Божественна Літургія була тут відслужена в місцевому костелі 14 жовтня 1957 р., на Празник Покрови Пресвятої Богородиці. Однак, з огляду на пізніші проблеми з договоренням з місцевим парохом, потрібно було шукати іншого місця для наших відправ. Ґожівська Єпископська Курія дала згоду на ремонт та на використання для наших душпастирських потреб каплиці на місцевому цвинтарі. Ремонтом, яким зайнялися два брати — Йосиф та Петро Батрухи, при підтримці інших парафіян, вдалося протягом трьох тижнів довести каплицю до пристойного стану. Появився престіл, кивот, ікони, феретрони, стації Хресної Дороги. Все було виконано у дереві та прикрашено різбленнями у формі української вишивки. Виконавцем цих речей був Степан Ґубіш зі Слупська, різьбар-самоук родом з Гівчи. З Криниці були привезені до білобірської церковці ікони Ісуса Христа і Матері Божої, намальовані відомим українським художником Петром Холодним зі Львова та ікона св. Володимира Великого, авторства Сергія Стельмащука. З Криниці привезено також дві вишивані церковні хоругви. З доручення о. Степана Дзюбини деякі церковні речі з церкви у Крецові привіз білобірський парафіянин Федор Іванцьо.

Неформальна греко-католицька парафія у Білому Борі почала виростати на центральний душпастирський осередок всієї Кошалінщини та Західного Помор'я, якого храмовий празник почали святкувати у вересні, на свято Різдва Пресвятої Богородиці. Мабуть теж зразу цей відпуст став притягати не лише місцевих парафіян, але також гостей з інших довколішніх, також неформальних греко-католицьких парафій. Притягала мабуть «своя» церква та потреба святкувати і молитися в рідному обряді рідною мовою. Білобірська каплиця на цвинтарі давала недавним виселенцям та їхнім дітям, бодай скромне відчуття привернення нормальності і справедливості. Кожного року, при нагоді празника Різдва Пресвятої Богородиці, до Білого Бору приїздили тисячі греко-католиків від Ґданська, Слупська, Кошаліна, Щеціна, Ґожува-Великопольського. Кожен прочанин міг не тільки взяти участь у Службі Божій та слухати Слово Боже але також скористатися нагодою до сповіді та приступити до Святого Причастя.

З плином часу у Білому Борі виринула потреба будови власного храму, своєї, вже не цвинтарної, церковці. На прохання тодішнього пароха о. Йосифа Улицького та місцевих парафіян проект храму погодився виготовити професор Юрій Новосільський, якого рік власне відзначаємо. Будова церкви проходила в роках 1992-97. Перед новим тисячоліттям храм був побудований та посвячений. Його форму та внутрішній і зовнішній вигляд місцеві парафіяни відбирали по-різному. Сьогодні, чверть століття від посвячення цього храму, годі уявити собі щоб греко-католицька церква у Білому Борі була інакшою. Без цього храму, такого яким він є, ні білобірська парафія, ні наш храмовий празник, ні само місто Білий Бір, не були б такими самими. Можна сказати, що Білобірський греко-католицький храм вписався на стало в ґенотип Білого Бору та нашої Церкви на Західному Помор'ю.

Маючи на увазі культ Пресвятої Богородиці у Білому Борі, який тут розвинувся, у 2007 р., Декретом з 21 вересня, я проголосив піднесення парафіяльної церкви Різдва Пресвятої Богородиці у Білому Борі до гідності Марійського Санктуарію, тодішньої Вроцлавсько-Ґданської єпархії. Тоді також присутня тут Ікона Матері Божої отримала звання Білобірської Ікони Пресвятої Богородиці: «Матері Скитальців».

Сьогодні, до нас, як скитальців, приєднуються також наші сестри і брати з України, які з причини війни були примушені покинути батьківщину та рідну землю. Вони сьогодні є разом з нами, творять одну родину виселенців, мігрантів та скитальців. Тому приймімо їх до нашої сім'ї з відкритими руками. Молимось всі за швидке закінчення війни в Україні та за можливість їхнього повернення до рідного дому. Однак не знаємо як все це закінчиться та скільки вимушених мігрантів остаточно повернеться в Україну а скільки залишиться у Польщі, Німеччині, Західній Європі, чи поїде за океан. Сьогодні, тут у Білому Борі, станьмо всі разом з молитвою під омофором Пресвятої Богородиці, «Матері Скитальців». Пам'ятаймо також, що Вона, очікує нас тут не тільки при нагоді річного Празника Різдва Пресвятої Богородиці, але завжди, коли тільки захочемо помолитись та просити у Неї опіки для себе, для нашої Церкви і народу та для наших близьких».

За матеріялами: cerkiew.net.pl

«Греко-католицький храм вписався на стало в ґенотип Білого Бору та нашої Церкви».

Про ікону Введення в Храм Пресвятої Богородиці

(фрагмент)

Основне джерело свята, фактично, — це апокриф Євангелія від Якова, який містить згадку про введення Марії до храму й історію про її чудесне народження.

Центральна постать в іконі, звичайно, — це сама Марія, яку, стверджує апокриф, батьки віддають до храму згідно з обітницею у трирічному віці, «щоби батька і матері не шукала». Хоч Марія була ще дуже малою, проте її зображають дорослою, що мало б символізувати свідоме ввірення дівчини Господу. Вона не капризувала, не плакала, як діти, а навпаки — ніби свідомо прийшла до Господа, не обертаючись. Рідше довкола постаті діви іконописці малюють мандорлу [форма німбу, сяйво овальної форми за постаттю — ред.], але із відмінністю, що теж несе своєрідний сенс — це тільки обрис мандорли, без особливого сліпучого сяйва всередині. Марія вже уготований Божий кивот, але ще ні, її вже освятили і благословили, але вона ще в очікуванні Божого світла, що просякне її зсередини. Над Богородицею інколи пишуть старозавітне святилище, чим додатково вказують на неї як на кивот Господній.

Марія ступає на сходинку храму — це вже зовсім інший вимір, Боже Царство, тому цю сходинку іконописці можуть покривати золотом. Вона йде до священника Захарія. Апокриф про це точно не вказує, але інколи можна почути думку, що до храму Богородицю прийняв Захарія, який був батьком Йоана Предтечі. У такому випадку символізм події ще більше поглиблюється: першою, хто вознесла хвалу Богородиці, була Єлизавета, мати Йоана Хрестителя, який тоді здригнувся у лоні в передчутті Богоявлення; а першим, хто зустрів Марію у храмі, був батько Предтечі, який на власному досвіді пересвідчився в чудесному зачатті й народженні дітей завдяки молінню до Бога.

Позаду Захарії видно або високі сходи, або привідкриту завісу святая святих. Цей знак додатково вказує на особливе значення Введення, адже відкривали завісу до святилища тільки раз на рік, на час покаяння, й увійти для молитви міг тільки священник. Щобільше, Введення в юдейському контексті можна назвати своєрідним авангардом, позаяк дівчині дозволили перебувати біля святая святих. Інколи на задньому фоні ікони бачимо Марію, яка сидить біля кивоту і приймає поживу від Ангела Божого. Звісно, апокриф від Якова не має на меті передати історичність та документальність події, автор наголошує на знаковості і символізмі.

Анна і Йоаким стоять позаду доньки. Цікаво спостерігати на більшості ікон Введення таку побутову, але дуже психологічну деталь: Анна простягає руку до Марії, чи то підтримуючи її у визначальному для подальшого життя кроці, чи то по-материнськи бажаючи ще на мить довше побути з єдиною і довгоочікуваною дитиною.

На іконі ще присутні постаті дів-свічоносиць. Апокриф передає, що Йоаким покликав сімох дів, які мали супроводжувати Марію до храму, щоб ніхто і ніщо не могло осквернити чистоту уготованого кивота. Дівчата несуть свічки, освічуючи шлях майбутньому світлу.

«Християнин і світ»

Новий етап служіння Сестер Служебниць

З днем 27 серпня 2023 р. Сестри Служебниці НДМ почали новий розділ своєї праці в Польщі — місію в греко-католицькій парафії св. Варфоломея і Покрови Пресвятої Богородиці в Ґданську — катехитичне служіння.

Під час недільної Божественної Літургії Сестер щирими словами та букетами червоних троянд привітала ґданська спільнота на чолі зі своїм душпастирем о. митратом Й. Улицьким.

На порозі нового посланництва зі словами привітань та підтримки до Сестер і парафіяльної громади звернувся Ольштинсько-Ґданський Єпарх Аркадій Трохановський. Владика, між іншими, відзначив: «Утворення нової Єпархії принесло нам багато викликів, до яких хочемо поставитися дуже позитивно та з почуттям великої відповідальності, беручи до уваги духовне добро наших вірян. Вітаю Сестер

Служебниць з новою місією. Бажаю Божого благословення у катехитичній послузі. Маю надію, що це допоможе з'єднати розпорошених людей та набрати переконання в ділі катехизації дітей та молоді у своїй Церкві. Я переконаний, що Сестри Служебниці впишуться дуже позитивно в душпастирство греко-католицької парафії в Ґданську.

Усіх Вас прошу про допомогу Сестрам Служебницям, щоби вони відчули підтримку від парафіяльної спільноти. Прошу про молитву в їхньому наміренні, щоби з почуттям великої відповідальності почали та продовжували призначену їм місію. Нехай це катехитичне служіння допоможе у поширюванні Царства Божого згідно Христових слів: Ідіть і навчайте та служіть розвиткові на майбутнє парафії».

(бт)

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний бюлетень. Видає Українська Греко-Католицька Церква у Польщі. Редакція працює на громадських засадах. Редагує колегія: **Владика Аркадій Трохановський, о. митрат Богдан Панчак , о. Микола Костецький** — координатор від Перемисько-Варшавської архиєпархії, о. **Євген Сухий** — координатор від Вроцлавсько-Кошалінської єпархії. Відповідальний редактор **Богдан Тхір** (бт). **Аркадій Стопа** — технічні консультації. *Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.*

Kuria bp, ul. Biskupa Jana Śnigurskiego 2A, 37-700 **Przemyśl**, tel/fax 16 678-78-68, e-mail: *kuria@przemyslgr.opoka.org.pl*; **Kuria bp**, Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77; fax 71 343-94-67, e-mail: **konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl**; **Kuria bp**, ul. Lubelska 12, 10-405 **Olsztyn**, tel: 89 539 60 48, e-mail: **eparchia.kontakt@gmail.com**

Adres redakcji: BŁAHOWIST; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie, tel. 89 761-04-21, e-mail: **blahowist@poczta.onet.pl**, konto: Bank Spółdzielczy w Górowie Ił, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001